

Směrnice rektora č. 2/2011, o ochraně a realizaci práv duševního vlastnictví na ČZU

Článek 1 Úvodní ustanovení

1. Duševním vlastnictvím se rozumí pro účely této směrnice výsledky duševní činnosti, které původce/autor vytvořil při plnění úkolů plynoucích z jeho pracovního poměru nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu k České zemědělské univerzitě v Praze (dále jen „ČZU“), příp. v rámci plnění studijních povinností. Může přitom jít o:
 - a) průmyslové vlastnictví
 - b) autorská díla.
2. Předměty práv průmyslového vlastnictví se pro účely této směrnice rozumí nové a hospodářsky využitelné výsledky činností, které původce vytvořil při plnění úkolů plynoucích z jeho pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu k ČZU, příp. v rámci plnění studijních povinností. Právní vztah ČZU a jeho studentů ohledně těchto předmětů práv vlastnictví bude upraven v každém jednotlivém případě podepsáním příslušného souhlasu studenta podle vzoru stanoveného ČZU popř. učiněním souhlasu v rámci příslušného informačního systému ČZU, anebo jiným samostatným smluvním dokumentem, v němž stanovená práva a povinnosti budou minimálně na úrovni souhlasu podle vzoru stanoveného ČZU.
3. Předmětem této směrnice je úprava vztahů vznikajících při vzniku a realizaci práv k předmětům průmyslového vlastnictví na ČZU.

Článek 2 Výklad základních pojmů

1. **Předmět práv duševního vlastnictví** – výsledek duševní činnosti, který je nový. Pro účely této směrnice se jedná zejména o předměty práva průmyslového vlastnictví (vynálezy, užité vzory, apod.) a autorská díla.
2. **Ochrana předmětů průmyslového vlastnictví** - vzniká zápisem (a udržováním) patentů, užitečných vzorů, průmyslových vzorů, ochranných známek, nebo topografií polovodičových výrobků do rejstříku příslušného úřadu, v případě ochrany odrůd rostlin udělením ochranných prav k odrůdě a vydáním šlechtitelského osvědčení.
3. **Průmyslová využitelnost¹** – možnost vynález vyrábět nebo jinak využívat v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství.

¹ Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

4. **Vynález²** – technické řešení jedné fyzické osoby (**původce**) či více takových osob (**spolupůvodci**), které je nové, je výsledkem vynálezecké činnosti, je průmyslově využitelné a lze jej chránit patentem.
5. **Užitný vzor³** – způsob ochrany technického řešení, které je nové, přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti a je průmyslově využitelné. Jde o nižší úroveň ochrany, než představuje ochrana patentem.
6. **Průmyslový vzor⁴** – vzhled výrobku nebo jeho části spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení, který je způsobilý ochrany v případě, že je nový a má individuální povahu.
7. **Biotechnologický vynález⁵** – vynález, který se týká
 - a. biologického materiálu, který je izolován ze svého přirozeného prostředí nebo vyráběn technickým postupem, i když se již v přírodě vyskytl;
 - b. rostlin nebo zvířat, není-li technická proveditelnost vynálezu omezena na určitou odrůdu rostlin nebo plemeno zvířete; nebo
 - c. mikrobiologického nebo jiného technického postupu a výrobku, jiného, než je rostlinná odrůda nebo zvířecí plemeno, získaného tímto způsobem.
8. **Zaměstnanecký vynález** – vynález, který byl vytvořen původcem v rámci plnění úkolů vyplývajících z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu k ČZU.
9. **Know-how na ČZU** – je souhrn organizačních, řídicích, ekonomických, podnikatelských, technických, obchodních, marketingových, vědeckých, výzkumných a dalších znalostí a zkušeností, které souvisejí s ČZU, jsou způsobilé hospodářského uplatnění (komercializace), jsou vyjádřeny v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě, a které nejsou obecně známé ani obecně dostupné.
10. **Původce⁶** – fyzická osoba, která vytvořila předmět průmyslového vlastnictví vlastní tvůrčí činností. V případě této směrnice se jedná o fyzickou osobu v pracovním poměru nebo jiném pracovněprávním vztahu k ČZU (např. hostující profesor či odborný asistent) nebo student ČZU.
11. **Spolupůvodce** – fyzická osoba, která vytvořila předmět duševního vlastnictví vlastní tvůrčí činností společně s jinými osobami. Spolupůvodci jsou spolujaviteli předmětu průmyslového vlastnictví v rozsahu, v jakém se podíleli na jeho vytvoření, nebo jak si mezi sebou vzájemně stanoví.

² Tamtéž

³ Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, ve znění pozdějších

⁴ Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

⁵ Zákon č. 206/2000 Sb. o ochraně biotechnologických vynálezů, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

12. Komerční využití průmyslového vlastnictví

(komercializace) – finanční zhodnocení průmyslového vlastnictví ČZU např. prostřednictvím poskytnutí licencí, nabytím obchodního podílu ČZU na základě vložení předmětu průmyslového vlastnictví jako nepeněžitého vkladu do spin-off, formou kontrahovaného výzkumu aj.

13. Práva autorská⁷: zahrnují práva k dílům literárním, jiným uměleckým nebo vědeckým.

14. Autor: fyzická osoba, která dílo vytvořila; v případě díla souborného jako celku též fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala.

15. Autorské dílo (dílo): dílo literární, jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.

16. Pracoviště – fakulty, instituty, celouniverzitní pracoviště, katedry, oddělení, pracoviště, laboratoře a další útvary ČZU.

17. Zaměstnavatel – Česká zemědělská univerzita v Praze, sídlem Kamýcká 129, Praha - Suchbátka, IČ: 60460709

Článek 3

Základní principy ochrany průmyslového vlastnictví na ČZU

1. Osoba v pracovním poměru nebo jiném pracovněprávním vztahu k ČZU (dále jen „zaměstnanec“) jakož i studenti ČZU jsou povinni chránit veškeré průmyslové vlastnictví zaměstnavatele, jakož i práva s ním spojená.
2. Zaměstnanec ČZU je povinen zdržet se jakéhokoli jednání, které by mohlo být v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele ve vztahu k průmyslovému vlastnictví ČZU. Zároveň je povinen dbát, aby veškeré průmyslové vlastnictví ČZU bylo využíváno pouze pro potřebu zaměstnavatele nebo v jeho oprávněném zájmu.
3. Zaměstnanec je povinen dbát, aby při plnění povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo jiného právního vztahu k ČZU nedocházelo k porušení práv k průmyslovému vlastnictví třetích osob.
4. Zaměstnanec je povinen při zveřejňování výsledků svého výzkumu nebo vývoje postupovat tak, aby neohrozil potenciální zájem zaměstnavatele na právní ochranu předmětu průmyslového vlastnictví.
5. Zaměstnavatel je v souladu s obecně závaznými předpisy povinen chránit a respektovat veškerá osobnostní a dále majetková práva k průmyslovému vlastnictví, která mohou v souvislosti s plněním pracovních povinností jeho zaměstnanci vzniknout.

⁷ zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Článek 4 Nakládání s průmyslovým vlastnictvím

1. Vytvoří-li zaměstnanec při plnění úkolů vyplývajících z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu k ČZU předmět průmyslového vlastnictví, přechází právo k tomuto předmětu na ČZU jakožto jeho zaměstnavatele, není-li písemnou smlouvou mezi ČZU a původcem dohodnuto jinak.
2. Při řešení vědeckovýzkumných, vývojových a jiných úkolů s jinou osobou je nutné předem smluvně vymežit rozsah, v jakém jim náleží práva z předmětů průmyslového vlastnictví. Pokud se strany dohodnou na spoluvlastnictví, je nutné předem smluvně stanovit předpokládanou výši spoluvlastnického podílu každé ze stran a formu povinné součinnosti spoluvlastníků.
3. Původce je povinen neprodleně, nejpozději však do 14 dnů od vytvoření předmětu průmyslového vlastnictví, **oznámít** tuto skutečnost podepsanou písemnou formou nejbližší nadřízenému vedoucímu zaměstnanci (v případě studentů vedoucímu katedry, v jejímž rámci bylo průmyslové vlastnictví vytvořeno) nebo jim pověřenému zástupci (dále jen „oznamovatel“).
4. Osoba dle odst. 3 tohoto článku, které bylo oznámeno vytvoření průmyslového vlastnictví, posoudí oznámení a rozhodne o podání přihlášky k ochraně předmětu průmyslového vlastnictví jménem ČZU (dále jen „Přihláška“), a to nejpozději do 30 dnů ode dne oznámení.
5. Vysloví-li osoba dle odst. 3 tohoto článku, které bylo oznámeno vytvoření průmyslového vlastnictví, souhlas s podáním Přihlášky podle odst. 4 tohoto článku, může původce anebo původci samostatně nebo ve spolupráci s osobou dle odst. 3 tohoto článku, které bylo oznámeno vytvoření průmyslového vlastnictví, podat prostřednictvím oddělení pro vědu a výzkum rektorátu jménem ČZU Přihlášku k příslušnému úřadu.
6. Po podání Přihlášky jsou původci povinni předat rektorovi ČZU tyto dokumenty:
 - a. kopie Přihlášky,
 - b. kopie Dohody o spolupůvodcovství
7. Pokud osoba dle odst. 3 tohoto článku, které bylo oznámeno vytvoření průmyslového vlastnictví, projeví zájem o komerční využití předmětu, ke kterému se Přihláška vztahuje, může tak učinit pouze po předchozím podepsaném písemném souhlasu původce či spolupůvodců.
8. Nedojde-li nejpozději do 5 let po získání ochrany k předmětu průmyslového vlastnictví k jeho úspěšné komercializaci, rektor ČZU nebo jím pověřena osoba může rozhodnout o vzdání se ochrany vyplývající z práv průmyslového vlastnictví. Než bude ochrana zrušena, musí být původci umožněno, aby mu mohla být ze strany ČZU příslušná práva průmyslového vlastnictví za sjednaných podmínek poskytnuta.
9. Původce je povinen účinně spolupracovat s ČZU a dodržovat související vnitřní předpisy při krocích vedoucích k využití předmětu průmyslového vlastnictví, tzn.

poskytovat veškerou potřebnou součinnost tak, aby tohoto předmětu bylo možné řádně a efektivně využívat. Za spolupráci lze původci přiznat mimořádnou odměnu.

10. Předmětem průmyslového vlastnictví podle tohoto článku se rozumí především vynález, užitný vzor, průmyslový vzor, biotechnologický vynález.
11. Náklady spojené s ochranou průmyslového vlastnictví nese pracoviště původce, není-li dohodnuto jinak.

Článek 5

Výkon práv k předmětům průmyslového vlastnictví

1. Výkonem práv k předmětu průmyslového vlastnictví se rozumí jeho skutečné provedení, provozování nebo poskytnutí práv k využívání (licence) jinému subjektu.
2. Práva a povinnosti vyplývající z ustanovení této směrnice zůstávají po skončení pracovního nebo jiného právního vztahu původce k ČZU nedotčena.
3. Ustanovení tohoto článku platí přiměřeně i v případě, že dojde k převodu práv z ČZU na třetí osobu.

Článek 6

Odměny

1. Vedoucí zaměstnanci pracovišť, na kterých vznikly předměty průmyslového vlastnictví, zajistí jejich ocenění (tj. zjištění pořizovací hodnoty). Neodkladně vyhotoví protokol o zařazení do evidence majetku, jehož kopii předá oddělení pro vědu a výzkum rektorátu ČZU.
2. Původce předmětu průmyslového vlastnictví, na které ČZU uplatnila právo, má nárok na odměnu.
3. V případě, kdy byl předmět průmyslového vlastnictví vytvořen spolupůvodci, náleží odměna každému z nich. Pravidla pro rozdělení odměny mezi sebou si spolupůvodci stanoví ve Smlouvě o spolupůvodcovství a to tak, aby podíly jednotlivých spolupůvodců odpovídaly rozsahu, v jakém se podíleli na vytvoření předmětu průmyslového vlastnictví.
4. Odměna plynoucí z komerčního využití předmětů průmyslového vlastnictví je určena dohodou ČZU s původcem; v případě, že není tato dohoda uzavřena, je výše odměny stanovena dle rozhodnutí rektora vydaného na základě této směrnice.
5. Odměny plynoucí z komerčního využití předmětů průmyslového vlastnictví jsou všem zúčastněným stranám vyúčtovávány a vypláceny dle tohoto článku ze skutečně přijatých plateb ročně, a to vždy k poslednímu dni kalendářního roku, nestanoví-li ČZU jinak.

Článek 7 Vztahy k dílům dle autorského zákona⁸

1. ČZU ke své činnosti využívá zejména díla literární a díla vědecká, fotografická, audiovizuální, kinematografická; za dílo dle autorského práva je považován též počítačový program. Soubornými díly jsou např. sborníky, časopisy, databáze, počítačové programy atd.
2. Není-li sjednáno jinak, ČZU jako zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či obdobného vztahu k zaměstnavateli. Zaměstnavatel může právo výkonu podle tohoto odstavce postoupit třetí osobě pouze se svolením autora.
3. Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena.
4. Veškerá práva k dílům autorským, jež byla vytvořena zaměstnancem v pracovní době nebo/a v prostorách zaměstnavatele nebo/a za pomoci zařízení či vybavení zaměstnavatele, jsou považována za díla zaměstnanecká, k nimž svědčí majetková práva zaměstnavateli. Autorství jakožto osobnostní právo autorské zaměstnance k dílu tímto zůstává nedotčeno.
5. Příslušní vedoucí zaměstnanci jsou povinni zajistit v rámci pracovních smluv, dohod o pracovní činnosti, dohod o provedení práce nebo jiným způsobem např. popisem pracovní náplně, písemným pokynem nebo zadáním úkolu, schopnost zaměstnavatele prokázat a doložit, že jde o zaměstnanecké dílo, tj. dílo ke splnění povinností vyplývajících z pracovního poměru, že zaměstnanec plnil takové tvůrčí úkoly. Jedná se např. o programátory, audiovizuální techniky apod. Může se rovněž jednat o pracovní úkol vyplývající ze zapojení do vědecko-výzkumné činnosti, doplňkové činnosti apod. v rámci jednotlivých smluv.
6. U zaměstnanců, kteří nemají popis pracovní činnosti a z pracovní smlouvy tvůrčí činnost výslovně nevyplývá, lze uplatňovat práva zaměstnavatele k jimi vyhotoveným dílům, pouze v případě, že jim takový úkol byl uložen písemným pokynem nadřízeného zaměstnance. V případě pochybnosti, zda lze takový úkol uložit nadřízeným zaměstnancem, je oprávněn rozhodnout zaměstnanec oprávněný k uzavírání pracovních smluv (rektor, příp. další oprávněné osoby).
7. Prokáže-li autor, že dílo nebylo vytvořeno ke splnění povinností z pracovněprávního vztahu, nejedná se o zaměstnanecké dílo a vůči autorům je postupováno podle obecné úpravy.
8. Výkon práv k zaměstnaneckému dílu spočívá:
 - a. ČZU může dílo zveřejnit, upravit, zpracovat včetně překladu, spojit s jiným dílem, zařadit do díla souborného i uvádět na veřejnost pod jménem ČZU.

⁸ § 58 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

- b. Dále může dokončit nehotové zaměstnanecké dílo pro případ, že bude autor i po písemné výzvě k dodatečnému plnění v prodlení s vytvořením/ dokončením zaměstnaneckého díla anebo zanikne-li jeho závazek dokončit takové dílo pro nemožnost plnění nebo smrtí.
 - c. Autor zaměstnaneckého díla má vůči ČZU právo na přiměřenou dodatečnou odměnu, jestliže se mzda nebo jiná odměna dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu.
 - d. Úpravu vztahů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem dle bodu a. až c. lze smlouvou sjednat odchylně, tj. např., že zaměstnanec-autor může dílo vydat vlastním nákladem nebo zaměstnavatel poskytne zaměstnanci-autorovi licenci s právem poskytovat podlicence apod.
 - e. Pokud ČZU majetková práva k zaměstnaneckému dílu nevykonává vůbec, nebo je vykonává nedostatečně, má autor právo požádat, aby mu zaměstnavatel udělil licenci za obvyklých podmínek, pokud na straně zaměstnavatele neexistuje závažný důvod pro její odmítnutí.
9. Povinnosti vedoucích zaměstnanců:
- a. Vedoucí zaměstnanci jsou povinni sledovat vznik zaměstnaneckých děl na jimi řízených pracovištích univerzity a dbát, aby byla vůči nim řádně vykonávána majetková práva.
 - b. Vedoucí zaměstnanci pracovišť, na kterých vznikla zaměstnanecká díla, zajistí jejich ocenění (tj. zjištění pořizovací hodnoty). Neodkladně vyhotoví protokol o zařazení do evidence majetku, jehož kopii předá oddělení pro vědu a výzkum rektorátu ČZU.
10. Pracoviště, v jejichž evidenci jsou vedena zaměstnanecká díla, jsou povinna je podle jejich charakteru a zaměření nabízet k využití jiným pracovištím ČZU a vyhledávat možnosti využití ke komerčním účelům.

Článek 8

Dílo vytvořené na objednávku

1. Pokud si ČZU nechá na objednávku vytvořit dílo, považuje se za nikoli zaměstnanecké dílo podle autorského zákona. Je dílem zhotoveným na základě licenční smlouvy, smlouvy o dílo či smlouvy, jež je kombinací výše uvedených smluvních typů, to vše v souladu s obecnými ustanoveními autorského zákona ve vztahu o dílu autorském a o licenční smlouvě. V takovém případě je třeba se zhotovitelem – autorem - uzavřít standardní smlouvu o dílo, licenční smlouvu či kombinovanou smlouvu za užití výše uvedených smluvních typů.
2. Uvedený postup platí i opačně v případě, kdy třetí osoba uzavře s ČZU smlouvu, jejímž předmětem bude vytvoření nebo/a poskytnutí licence k dílu - objednávka díla - např. v rámci doplňkové činnosti. V takovém případě je třeba s objednatelem uzavřít standardní smlouvu o dílo, licenční smlouvu či kombinovanou smlouvu za užití výše uvedených smluvních typů.

Článek 9 **Závěrečná ustanovení**

1. Závaznost této směrnice se stanoví pro všechny součásti a pracoviště ČZU v rámci hlavní i doplňkové činnosti, pokud opatření či jiné pověření vydané rektorem na základě Statutu České zemědělské univerzity v Praze, v platném znění, nestanoví jinak.
2. Při ochraně a realizaci práv duševního vlastnictví vzniklých přede dnem nabytí účinnosti této směrnice se postupuje podle dosavadních vnitřních předpisů ČZU.
3. Vzory dokumentů vztahující se k této směrnici a rozhodnutí rektora dle čl. 6 odst. 3 této směrnice se zveřejňují na intranetových a internetových stránkách ČZU.
4. V případě výsledků duševní činnosti, které původce/autor vytvořil při plnění úkolů plynoucích z projektu, grantu či jiného obdobného vztahu, u něhož je ochrana a realizace práv duševního vlastnictví upravena odchylně v samostatném smluvním dokumentu, postupuje se podle příslušných ustanovení tohoto smluvního dokumentu.
5. Směrnice je vydána v souladu s § 16 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 7. června 2011, s účinností ode dne vydání.
(úplné znění po 2. aktualizaci směrnice)

prof. Ing. Jiří Balík, CSc. v.r., rektor